

MIC ATLAS AL JUDEȚULUI TIMIȘ

caleidoscop

**ediția a V-a, revăzută și adăugită
2013**

DINU BARBU

Consultant administrație locală: **dipl.ing. Răzvan Hrenoschi**
Coperta: **Andreea Pop**
Tehnoredactare: **Andrei Călin Pascaru**
Redactor de carte: **Daniela Pepa**
Documentariști: **Matei Barbu, Constantin Duma, Alina Sabou**
Bun de Tipar: **Sorin Păunescu**

*Carte apărută cu sprijinul Consiliului Județean Timiș
prin
Centrul de Cultură și Artă*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BARBU, DINU
Mic atlas al județului Timiș (caleidoscop) / Dinu Barbu.
Timișoara: Artpress, 2013
Bibliogr.
ISBN 978-973-108-553-1

Lucrarea *Mic atlas
al județului Timiș*
a fost declarată
Cartea anului 2009
de către
Uniunea Jurnaliștilor
din Banatul Istoric

CUVÂNT ÎNAINTE

Lucrarea “Mic Atlas al județului Timiș”, ediția a V-a revăzută și adăugită, se impune atenției prin bogatul ei conținut documentar, ca o contribuție remarcabilă la patrimoniul cultural bănățean. Elaborată prin munca și strădania distinsului profesor Dinu Barbu, lucrarea prezintă cititorului o serie de date și fapte din trecutul istoric și din prezentul comunităților care au trăit și trăiesc în arealul timișan. Cu acribia cercetătorului, autorul aduce la lumină informații prețioase, detaliate, privind viața economică, socială, culturală și spirituală, realizând un ARC peste TIMP și redând în succinte prezentări monografice informații edificatoare privitoare la istoria localităților din județ și la situația lor contemporană. Sunt incluse importante date despre monumentele istorice, despre evoluția economică, socială, culturală, despre diferite personalități pornite pe cărările vieții din vatra așezărilor timișene, despre evenimentele principale care le-au marcat existența. O iconografie bine selectată întrește textul cu imagini sugestive.

Elaborată într-un stil concis, pe înțelesul cititorului, lucrarea are meritul de a pune în evidență strădania oamenilor acestor locuri pentru progresul civilizației în general și al așezărilor timișene în particular. Am remarca intervenția autorului în nararea evenimentelor din viața localităților, ceea ce conferă textului credibilitate și un farmec aparte.

Editat cu sprijinul Consiliului Județean Timiș și al Centrului de Cultură și Artă, “Mic Atlas al județului Timiș-2013” poate fi deosebit de util instituțiilor de învățământ și cultură, primăriilor din județ. Bogăția informației documentare inclusă în text poate constitui un real sprijin în munca educativă și administrativă dusă de cei implicați. Recomandăm, de aceea, lucrarea, cu responsabilitate, aceasta putând constitui un sprijin benefic în activitatea dusă spre mai binele județului Timiș

Profesor universitar dr. Ioan Munteanu
Timișoara, noiembrie 2013

Noua ediție a „Micului atlas...” este un binevenit prilej de a fi recunoscător față de cei care au contribuit la apariția lucrării, în mod deosebit conducerii Consiliului Județean Timiș și Comisiei pentru Cultură, Învățământ, Tineret și Sport. Aceeași recunoștință și față de colegii din direcțiile și serviciile instituției care au asigurat suportul logistic, primarilor și viceprimarilor din localitățile timișene, colegilor de la Direcția Regională de Statistică Timiș, Serviciul Sinteză, care ne-au furnizat, cu toții, date și informații de folos. Tuturor, sincere mulțumiri.

D.B.

MIC ATLAS
AL JUDEȚULUI TIMIȘ

7

TIMIȘOARA

JUDEȚUL TIMIȘ

-prezentare generală-

TIMIȘOARA

Județul Timiș de astăzi poate fi considerat "urmașul" județului Timiș-Torontal, acesta din urmă format după anul 1918, în cea mai mare parte din comitatul Timiș și o parte mai mică din comitatul Torontal, ultimele fiind forme de administrație care merg către secolul al XIV-lea. Dar, desigur, teritoriul județului Timiș, al întregului Banat istoric, a fost locuit din cele mai vechi timpuri, sanctuarul neolitic unicat descoperit de arheologii timișoreni pe raza comunei Pața, pe malul râului Timiș, fiind o dovadă elocventă în acest sens.

După dezastrul regatului ungar suferit în fața otomanilor la Mohács în anul 1526, comitatul (feudal) Timiș cade sub ocupație otomană, fiind organizat administrativ în trei sangeacuri: de Timișoara, de Ciacova și de Lipova, iar vreme de 164 de ani Banatul a stat sub ocupație otomană. În anul 1716, Banatul este eliberat de otomani, fiind cucerit de trupele habsburge conduse de generalul prinț Eugeniu de Savoia. Curtea de la Viena declară întregul ținut cucerit, cuprins între Mureș-Tisa-Dunăre, ca "regiune militară", sub numele de "Banatul Timișoarei" sau "Banatul Timișan", cu capitala la Timișoara și având ca prim guvernator militar și civil pe generalul conte Claude Florimund Mercy. În anul 1778 împărăteasa Maria Theresia, la presiunea stărilor privilegiate maghiare, decide desființarea "Banatul Timișoarei" ("Banatul Timișan") și anexarea lui la regatul ungar. Diploma de înființare a trei noi comitate, Timiș, Torontal și Caraș, a fost emisă de către împărăteasă, în calitatea ei de regină a Ungariei, la 23 aprilie 1779, iar comite suprem de Timiș a devenit contele Cristofor Niczky. După capitularea de la Șiria (1849) a generalilor forțelor revoluționare maghiare, regatul ungar pierde pentru o perioadă controlul asupra comitatului Timișului, care va face parte dintr-o structură administrativă numită "Voivodina sârbească și Banatul timișan". Aceasta până în 1860, an în care comitatul Timiș a fost desființat ca unitate administrativ-teritorială și înglobat din nou regatului ungar.

După înfăptuirea statului național unitar român (1918), prin Legea pentru unificare administrativă din anul 1925, este organizat județul Timiș-Torontal, cu două comune urbane: Timișoara și Lipova. Județul Timiș-Torontal dăinuie până în anul 1950, când, după model sovietic și sub ocupația Armatei Roșii, teritoriul României a fost împărțit în 28 de regiuni cu 177 de raioane și municipiul București cu 8 raioane. Regiunea Banat (cu o suprafață de 21.000 km² și o populație totală de 1.234.340 locuitori la anul 1961) se întindea pe teritoriile actualelor județe Timiș, Caraș-Severin și o parte din teritoriul județului Arad, inclusiv municipiul Arad, până la nord de localitățile Macea și Pâncota.

Județul Timiș a fost organizat în actuala structură administrativă în baza prevederilor Legii nr. 2/1968, teritoriul României fiind împărțit în 41 de județe, plus municipiul București. Situat în vestul României, județul Timiș are o suprafață de 8 678 km pătrați (3,6% din suprafața țării). Se învecinează la vest cu Serbia și Ungaria, la est cu județul Hunedoara, la sud-est cu județul Caraș-Severin, iar la nord cu județul Arad. Punctele extreme ale județului Timiș sunt cuprinse între coordonatele 20°10' (Beba-Veche) și 22°30' longitudine estică (Poieni) și 45°11' (Lățunaș) și 46°11' latitudine nordică (Cenad). Ca întindere, județul Timiș ocupă locul întâi pe țară.

Relieful județului este variat și se caracterizează prin suprafețe întinse, netede ale Câmpiei Banatului, care acoperă partea vestică și care formează mari zone cerealiere. Câmpiile sunt îngemănate cu dealurile domoale sau abrupte, acestea pătrund sub forma unor golfuri în zona dealurilor, pe văile Timișului (spre Lugoj) și Begheiului (spre Făget). În estul județului se desfășoară dealurile piemontane ale Buziașului și ale sectorului sudic al Podișului Lipovei, ale căror culmi se ridică la altitudini între 200 și 400 de metri. Dealurile Lăpugului, Făgetului, Lugojului, Lipovei, Silagiului și Sacoșului sunt bogate în pășuni, livezi de pomi fructiferi, vii, dar și în

TIMIȘOARA

culturi cerealiere. Relieful din partea de est a județului este dominat de Munții Poiana Ruscă, cu văi adânci și versanți abrupti, cu înălțimi ce rareori depășesc 1300 m (Vârful Padeș-1374 m; Vârful Rusca - 1355 m). Între zona montană și cea a dealurilor, la altitudini variate, între 400 și 800 metri se desfășoară văi largi și măguri cristaline, locuri pitorești și ospitaliere, puncte de atracție turistică.

Climatul este unul temperat-continental, cu influențe mediteraneene și oceanice, datorită faptului că Banatul se găsește la adăpostul lanțului carpatic, care oprește masele de aer rece dinspre nord, nord-est și permite pătrunderea celor maritime dinspre sud-vest și vest. Temperatura medie anuală a aerului depășește 11 grade Celsius, în câmpie și 10 grade Celsius, în regiunea dealurilor Lipovei. Maxima absolută de 42 grade Celsius a fost înregistrată în 1952, la Teremia Mare și în anul 2000 la Timișoara, iar temperatura minimă absolută de - 39,9 grade Celsius, în 1942, la Lugoj. Intervalul de zile fără îngheț depășește 195 de zile în vest și 180 de zile în est. Precipitațiile atmosferice satisfac cerințele agriculturii. Ele cresc gradat, de la vest spre est, începând de la 500 la 600-700 ml. Vântul bate în câmpie dominant dinspre nord, iar în sudul județului este frecvent băntuit de vântul cald și uscat numit Coșava.

Teritoriul județului Timiș este străbătut de la est la vest de ape line, vara, năvalnice primăvara la topirea zăpezilor, dar și la căderea îndelungată a ploilor. Din Munții Poiana Ruscă, de la altitudinea de 1150 metri, pornește la vale râul Bega. În drumul său de 180 km pe teritoriul țării, adună apele numeroșilor afluenți (Șopot, Vădana, Miniș, Gladna). Pe cursul inferior, Bega a fost în timp îndiguită rațional, i s-a statornicit matca prin amenajări și rectificări. A fost construit canalul navigabil Bega de la Timișoara spre confluența cu Tisa, precum și canalele de legătură cu râul Timiș, unul de alimentare (între Coștei și Chizătău), celălalt de desecare (între To-

polovăț și Hitiaș). Un alt râu important care traversează județul este râul Timiș, în lungime de 339,7 km, dintre care 231 km pe teritoriul României, 141,6 km în județul Timiș. Timișul izvorăște din Munții Semenicului, trece prin municipiile Caransebeș și Lugoj și drenează Câmpia Banatului Afluenții săi mai importanți sunt: Bistra, Nădrag, Spaia, Pogăniș, Lanca-Birda și Bârzava. În partea nordică curge marele râu Mureș, îndiguit pe întreaga lungime de 42 km, cât străbate teritoriul județului (de la Periam-port și până la Cenad), iar în partea sudică județul este udat de râul Bârzava și mai micul râu Moravița.

Cea mai mare parte a județului este ocupată de solurile zonale și anume, în partea de nord-vest apar cernoziomuri levigate și cernoziomuri de fânețe, apoi în zona deluroasă se succed de la vest spre est diferite tipuri de soluri silvestre, între care predomină cele brune. Solurile brun-închise și brun-roșcate ocupă suprafețe mai mici în jumătatea vestică. Solurile silvestre podzolite se dispun sub forma unei benzi aproape continue în colțul sud-estic al județului. Solurile de munte: silvestre-brune, brun-gălbui podzolite și brun-acide, dezvoltate sub păduri și pajiști secundare, apar pe o suprafață montană, în partea de est a județului. Solurile azonale ocupă suprafețe reduse, insulare, dintre acestea o extindere mai mare având-o lăcoviștile, semilăcoviștile și humicogleicele, urmate de smolnițe, în jumătatea sudică, apoi rendzinele brune, roșii-brune și terra rossa, în partea de est. Solonețurile sunt răspândite în jumătatea de vest și, în fine solurile erodate și rogosolurile se găsesc în bazinul râului Bega. Solul județului Timiș oferă condiții prielnice pentru cultura plantelor agricole, îndeosebi pentru cultura cerealelor, dar și a plantelor tehnice și furajere, a pomilor fructiferi și viței de vie.

Condiționate de relief, climă, sol și rețeaua hidrografică, vegetația se caracterizează printr-o mare varietate și eterogenitate de specii. Deși pădurile sunt relativ slab reprezentate, neavând o pondere

TIMIȘOARA

mare în economia județului, întâlnim păduri de fag și conifere în zona montană, păduri de gorun, carpen în zona dealurilor dintre Lugoj și Făget, în zona de silvo-stepă întâlnim arțarul, plopul, ulmul și puțin stejar, iar în lunci sălcii și plopi. Fauna este și ea deosebit de bogată. În pădurile de fag și conifere trăiesc lupul, mistrețul, pisica sălbatică, jderul. Se întâlnesc, de asemenea, cerbul și căprioara. În zonele de stepă și silvo-stepă remarcăm fazanul, potârnichea, dropia, ciocârlia de câmp, iepurele.

***

Resursele naturale ale solului și subsolului asigură condițiile desfășurării unor activități diverse. În solul și subsolul județului se găsesc zăcăminte de petrol, gaze naturale (Șandra, Biled, Satchinez), lignit (Sinersig), argilă (Cărpiniș, Biled, Deta, Jimbolia, Lugoj), nisip (Șag), nisip pentru sticlă (Groși, Făget), bazalt (Lucareț). Structura geologică determină regimul apelor subterane, care în Câmpia Banatului se găsesc sub formă freatică, de adâncime mică, medie și mare. La Buziaș, Calacea, Biled, Timișoara, Lovrin, Teremia Mare, Ivanda, Sânmartinul German, Sânnicolau Mare, apele de mare adâncime sunt termo-minerale.

***

Industria timișeană a produs de-a lungul anilor de la oțel brut, piese turnate, mașini și utilaje, produse de mecanică fină, încălțăminte, textile, până la produse agro-alimentare, iar începând cu anii '90 un mare avânt l-au luat industria electronică și de IT. Tot mai multe companii străine importante și-au făcut planuri strategice în județ: Alcatel-Lucent, Procter & Gamble, Continental, Solectron, Draexlmaier, Contitech, Linde Gas etc. Reședința de județ, Timișoara, dar și municipiul Lugoj, orașele Deta sau Sânnicolau Mare, au ajuns extrem de atractive pentru mulți specialiști români, iar rata șomajului în ultimii ani a fost mai mică decât media pe țară.

***

Rețeaua de cale ferată însuma în anul 2012 un număr de 795 de kilometri, din care 113 cale ferată electrificată, revenind o densitatea de 91,4 km pe 1000 km pătrați teritoriu

Drumurile naționale aveau în județul Timiș în anul 2013 o lungime de 533,8 kilometri, cele județene 1 273,7 kilometri, iar cele comunale 1108,6 kilometri. Lungimea autostrăzilor în funcțiune în decembrie 2013 era de 74 de kilometri.

226 de localități timișene aveau la sfârșitul anului 2013 rețele de distribuire a apei potabile, dintre care două municipii, opt orașe și 216 sate.

44 de localități aveau rețele de canalizare, dintre care două municipii, opt orașe și 34 de sate (inclusiv reședințele de comună).

La sfârșitul anului 2012, lungimea totală simplă de distribuție a conductelor pentru gaze naturale era de 1571 kilometri.

***

Suprafața totală a județului Timiș era în anul 2012 de 869 665 hectare, din care teren agricol 692 301 hectare, teren arabil 532 078 hectare, pășuni 119 386 ha., fânețe 28 377 ha., vii și pepiniere viticole 4 115 ha., livezi și pepiniere pomicele 8 345 ha, păduri și alte vegetații forestiere 108 615 ha. etc.

În județul Timiș, în anul 2012 au fost însămânțate 411 418 hectare: cereale pentru boabe - 331 691 hectare, porumb boabe - 1938 52 hectare, plante uleioase - 35 888 hectare, legume - 10 933 hectare, cartofi - 8 298 de hectare, sfeclă de zahăr - 716 hectare etc.

Efectivele de animale în anul 2012 au fost următoarele: bovine - 38 918, porcine - 595 247, ovine - 564 796, caprine - 15 682, cabaline 7 071, păsări - 1741 644, iepuri - 19 119 etc.

TIMIȘOARA

***

Județul Timiș avea în anul școlar 2011-2012 o populație școlară de 134 106 de persoane: în învățământul preșcolar 18 172 de copii, în cel preuniversitar 82 305 de elevi și 33 629 de studenți în cel universitar.

***

Rețeaua medicală a județului, în anul 2012, cuprindea: spitale 18, ambulatorii de specialitate 6, ambulatorii integrate spitalului 14, dispensare medicale 5, centre de sănătate mintală 3, centre medicale de specialitate 1, cabinete medicale de medicină 2, cabinete medicale școlare 33, cabinete medicale studențești 6, cabinete medicale de familie 456, societate medicală civilă 13, cabinete stomatologice 728, cabinete stomatologice școlare 17, cabinete stomatologice studențești 3, societate stomatologică civilă medicală 33, cabinete medicale de specialitate 645, societate civilă medicală de specialitate 27, laboratoare medicale 95, laboratoare de tehnică dentară 86, centre de transfuzie, alte tipuri de cabinete medicale 16.

În ceea ce privește rețeaua farmaceutică din județul Timiș, în anul 2012 existau: farmacii 271, puncte farmaceutice 3, depozite farmaceutice 33.

***

În județ funcționau în 2012 șapte instituții și companii de spectacole sau concerte. Bibliotecile din județ dețineau peste 5 700 000 de volume, dintre care bibliotecile publice depozitau peste 1 600 000 volume. Existau în județ 37 de muzee și colecții publice.

***

Administrația județeană timișeană s-a ocupat în mod deosebit până în anul 1990 de sectorul construcției de locuințe, acesta fiind un indicator după care se

plăteau salariile, atât ale unităților de construcții, cât și ale celor din conducerea județului. După anul 1990 organele administrației de stat și ale administrației publice locale ale județului Timiș nu au mai avut ca indicator principal construcția de locuințe. Ca atare, față de perioada anilor 1966-1990, când în județul Timiș s-au construit peste 100 000 de locuințe, în perioada anilor 1996-2006 au fost realizate nu cu mult peste 10 000 de locuințe, cea mai mare parte locuințe proprietate privată construite de populație. În anul 2008, în județ existau 266 194 de locuințe cu un număr de 676 356 camere de locuit și cu o suprafață locuibilă de 11 750 791 metri pătrați. Din totalul de locuințe, majoritatea erau proprietate privată (253 960 locuințe), în timp ce proprietate majoritară de stat erau 12 234 locuințe.

Cifrele provizorii anunțate de Institutul Național de Statistică cu privire la locuințele existente la sfârșitul anului 2012 în județul Timiș arătau un număr de 273 866 de locuințe, dintre care 130 635 în municipiul Timișoara și 18 152 în municipiul Lugoj.

***

Dar cea mai mare bogăție a județului Timiș o constituie oamenii, harnici ca toți bănățenii, pragmatici, moderni, primitivi. În anul 2006, populația județului Timiș era de 659 299 locuitori, în scădere față de anul 1989, atunci când erau 725 588 locuitori. La 1 ianuarie 2010 populația județului crescuse însă la 678 795 de locuitori, dintre care 422 364 în mediul urban și 256 431 în mediul rural, cele două municipii, Timișoara și Lugoj, având, primul, 331 440 locuitori, iar cel de-al doilea, 44 590 locuitori.

La 20 octombrie 2011, județul Timiș avea un total de populație stabilă de 683 540 locuitori, din care 329 176 feminin și 354 364 masculin, iar cele două municipii ale județului aveau: Timișoara 319 279 locuitori și Lugoj 40 361 locuitori.

TIMIȘOARA

***

Turistul ajuns în județul Timiș are posibilitatea să constate că reședința de județ, Timișoara, «Mica Viena», așa cum este numită urbea de multă vreme, are obiective care trebuie neapărat vizitate: Muzeului Banatului din Piața Huniade, Muzeul de Artă (Palatul Baroc), Muzeul Satului Bănățean, Catedrala Mitropolitană, Catedrala Romano-Catolică (Piața Unirii), Casa prințului Eugeniu de Savoya, Bastionul Therezian, recent restaurat, Memorialul Revoluției din 1989, parcurile Botanic, Trandafirilor (Rozarium), Poporului, Tineretului, Alpinet, Primăria Veche, Piața Victoriei (Revoluției), cu al său Corso, cu Opera Română și celebrul balcon, de unde, la 20 Decembrie 1989, în fața a 100 000 bănățeni, Timișoara s-a proclamat **“Primul oraș liber de comunism al României”**.

De altfel, în acest context, trebuie spus că Timișoara a fost și este un oraș al premierelor, românești, central-europene sau chiar europene. Astfel, în Evul Mediu, la Timișoara a fost zidit primul turn de apă de pe teritoriul României de azi care asigura alimentarea cu apă filtrată a cetății. La anul 1716 a fost certificată existența primei fabrici de bere de pe teritoriul României, iar peste doar un deceniu se realizează primul și sigurul canal navigabil de interior din sud-estul Europei: canalul Bega. La mijlocul secolului al XVIII-lea este construit primul Spital Municipal din Europa Centrală, instituție funcțională și azi, spital înființat înaintea celor similare din Budapesta -Szent Rochus, și Viena -Allgemeine Krankenhaus. În anul 1854, la Timișoara este introdus primul telegraf, în 1857 este construită linia ferată Timișoara-Szeged, asigurând o circulație rapidă de mărfuri și călători, tot în 1857 s-a introdus iluminatul

public cu gaz. În 1881 este folosit primul telefon. Timișoara era pe atunci cel mai bine iluminat oraș din sud-estul Europei, anunțând o altă premieră europeană: la 12 noiembrie 1884, va avea prima rețea publică de iluminat stradal din Europa, cu sute de lămpi electrice cu incandescență și cu arc. În anul 1892 se înființează “Uzinele electrice ale orașului Timișoara”, care din acel an furnizează energie electrică și particularilor. La sfârșitul secolului al XIX-lea, Timișoara avea prima stradă asfaltată de pe teritoriul de azi al României, dar și prima linie de tramvai electric, cu o lungime de aproape șapte kilometri.

Acest gen de benefice premiere a continuat și în secolul XX, dacă ar fi să amintim doar faptul că la începutul anilor '60 ai secolului trecut la Timișoara a fost dat în funcțiune primul computer construit într-o universitate din România, în cadrul Institutului Politehnic, proiectarea acestuia începând în anul 1956 de către un colectiv universitar condus de Iosif Kaufmann, Wilhelm Loewenfeld și Vasile Baltac.

***

Turistul pornit să cunoască județul Timiș poate vizita Casa-muzeu “Nikolaus Lenau”, în comuna Lenauheim, Casa memorială “Victor Vlad Delamarina”, în orașul Lugoj, localitățile Traian Vuia și Surducul Mic, leagănul copilăriei pionierului aviației românești și mondiale Traian Vuia, Mănăstirea Săraca de la Șemlacul Mic, Biserica din Cebza, bisericile de lemn din Zona Făgetului, Lacul Surduc, Valea lui Liman, faimoasa peșteră de la Românești. Trebuie vizitate și zonele turistice unde se pot practica sporturi de iarnă, așa cum sunt Munții Poiana Ruscă și Șarlota-Bogda, zone cu un relief variat, cu păduri întinse de foioase și conifere, cu locuri bogate în

TIMIȘOARA

vânat. Nu trebuie ocolite Rezevația dendrologică Bazoșu Nou, Rezervația ornitologică de la Satchinez, Rezervația naturală Lunca Mureșului (Igrăș-Cenad), Lunca Pogănișului (cu a sa vestită lălea peștiță) pădurile de la Pișchia, Chevereșu Mare, Banloc, ștrandurile din Timișoara, Lugoj, Deta, Giarmata, Teremia Mare, Sân-

mihaiul German, și cele naturale la Albina, Coșteiu, Șag (pe malul Timișului), Periam Port (pe malul Mureșului), ca și cele două stațiuni balneo-climaterice Buziaș și Calacea, cu miraculoase ape termale și minerale, așadar, repere importante pentru orice turist care vine la Timișoara și în județul Timiș.

(după Valeriu Ureche, «Patru decenii în slujba timișenilor- administrația județului Timiș la 40 de ani, 1968-2008», Editura Eurostampa, Timișoara, 2008, text adaptat și actualizat cu sprijinul Direcției Regionale de Statistică Timiș, Serviciul Sinteză, 2013.)

ABREVIERI

Asociația Județeană de Fotbal Timiș - **AJFT**

Asociația Județeană a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Timiș - **AJVPST**

Biblioteca Județeană Timiș - **BJT**

Consiliul Județean Timiș - **CJ Timiș**

Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Timiș - **DCCPCNT**

Institutului de Igienă și Sănătate Publică - **IISP**

Muzeul Satului Bănățean - **MSB**

Uniunea Artiștilor Plastici - **UAP**

Uniunea Scriitorilor din România - **USR**

Partdul Național Român - **PNR**